

Statens vegvesen

Temaanalyse av alvorlige ulykker med unge

TS-konferanse Vestfold

14. oktober 2025

Kirsti Huserbråten

Statens vegvesen, Trafikksikkerhetsavdelingen

Foto: NRK (skjermdropp)

Bakgrunn og formål

- Bekymring: Den langvarige nedgangen i alvorlige ungdomsulykker har flatet ut
- Identifisere og dokumentere særtrekk ved ungdomsulykker → grunnlag for tiltak.
- Få kunnskap om unge og ungdomstrender generelt.

Ulykker med unge – avgrensning

- **Hvem er «unge»?**

- Personer i aldersgruppen 16-24 år
- Referansegruppe: Personer over 24 år

- **Hva er «ulykker»?**

- Dødsulykker i trafikken der person-/varebil eller MC var involvert og der en ung fører utløste hendelsen ($\frac{3}{4}$)

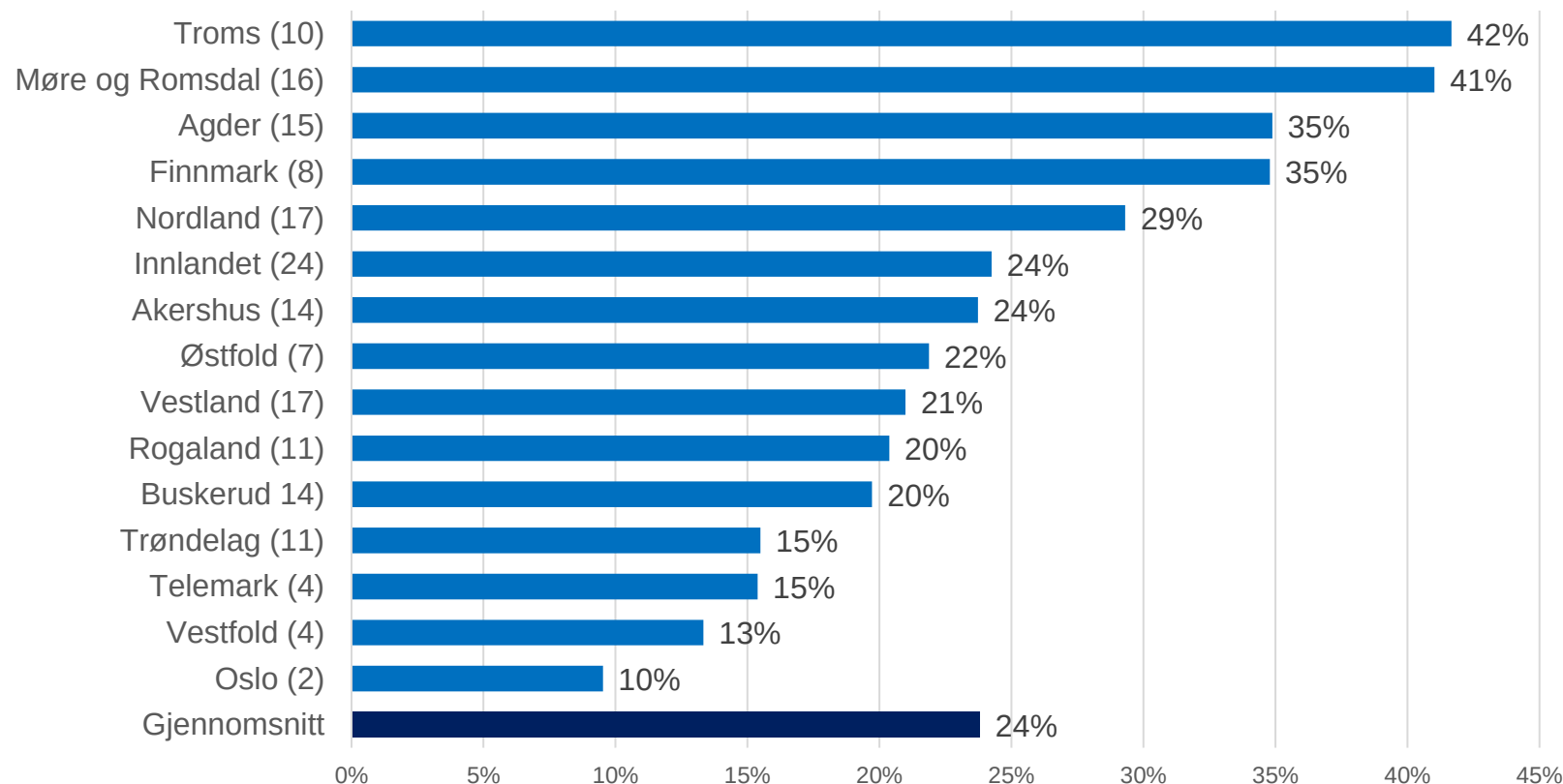
- **Når og hvor skjedde ulykkene?**

- Perioden 2013-2023
- Hele landet

- **Fokus på utløsende førere** gir innsikt i årsaker til at ulykkene skjedde

- Også benyttet tall for **drepte og hardt skadde** i perioden **1983-2023**.

Andel* dødsulykker med unge utløsende bilførere 2013-2023 fordelt på fylke

- Troms: 42 prosent av dødsulykkene i bil utløst av en ung fører
- Ulykken i Tromsø i helgen med tre unge drept (11.10.25) bidrar ytterligere
- Vestfold i andre enden: Nest nederst med 14 prosent

*Andel unge bilførere av alle bilførere pr. fylke

Data-/kunnskapsgrunnlag

Dataanalyse:

- TRULS-registeret (personskadeulykker)
- UAG-databasen (dybdeanalyse av dødsulykker)
- Reisevaneundersøkelsene
- Ungdataundersøkelser (velferdsinstituttet NOVA)

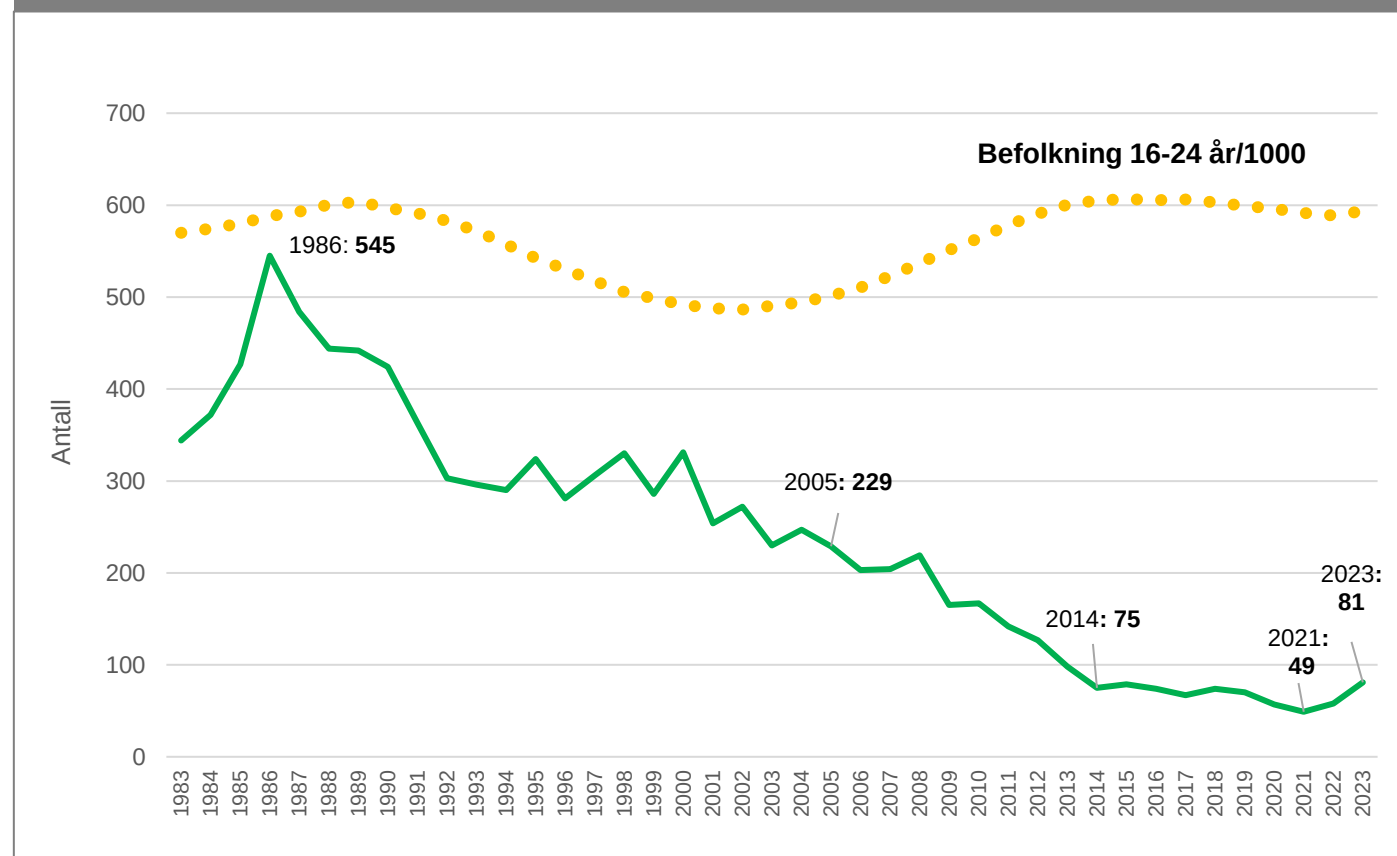
Litteraturgjennomgang:

- Norsk og internasjonal litteratur

Ungdomsulykker med drepte og hardt skadde i bil:

Fra kraftig nedgang til utflating

Utviklingen 1983-2023 i antall trafikkdrepte og hardt skadde unge i bil sammenlignet med befolkningstall for samme periode.

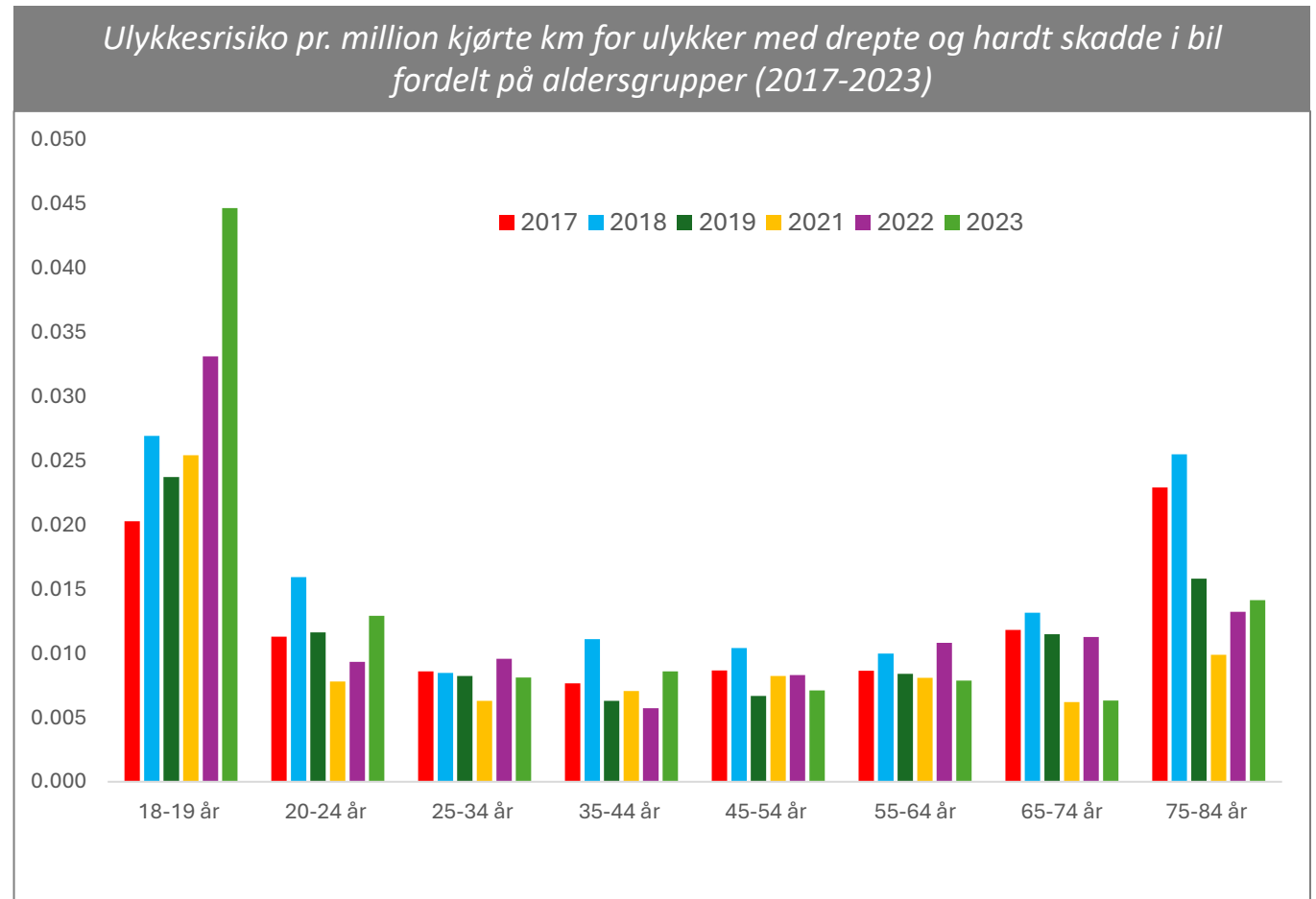

- Nedgangen **startet rundt 1986**
- Tallene flatet ut **etter 2013**
- På sitt laveste i **2021**
- Gjaldt også for tung MC (**ikke lett MC**)
- Langt større reduksjon for unge enn for andre*:
 - Unge: Reduksjon til **en femtedel**
 - Andre: Reduksjon til **det halve**

* Gjsn. siste fem år vs. midten/slutten av 1980-tallet

Ny periode med økning i vente?

- **Risikoen doblet** blant 18-19 åringer i bil for å bli drept eller hardt skadd siste syv år.
- Går vi mot **ny økning**?
- Den positive trenden «**mettet**»?

Brutt «skikkelighetstrend» blant unge

Ungdataundersøkelsene:

- **Skikkelighetstrenden** - startet rundt **2005**
- **Økt problematferd** blant unge fra rundt **2018**
- **Samvariasjon** mellom brutt skikkelighetstrend og brutt ulykkestrend?
- Tilfeldig?

Innenriks

Skikkeligheten blant norske ungdommer flater ut

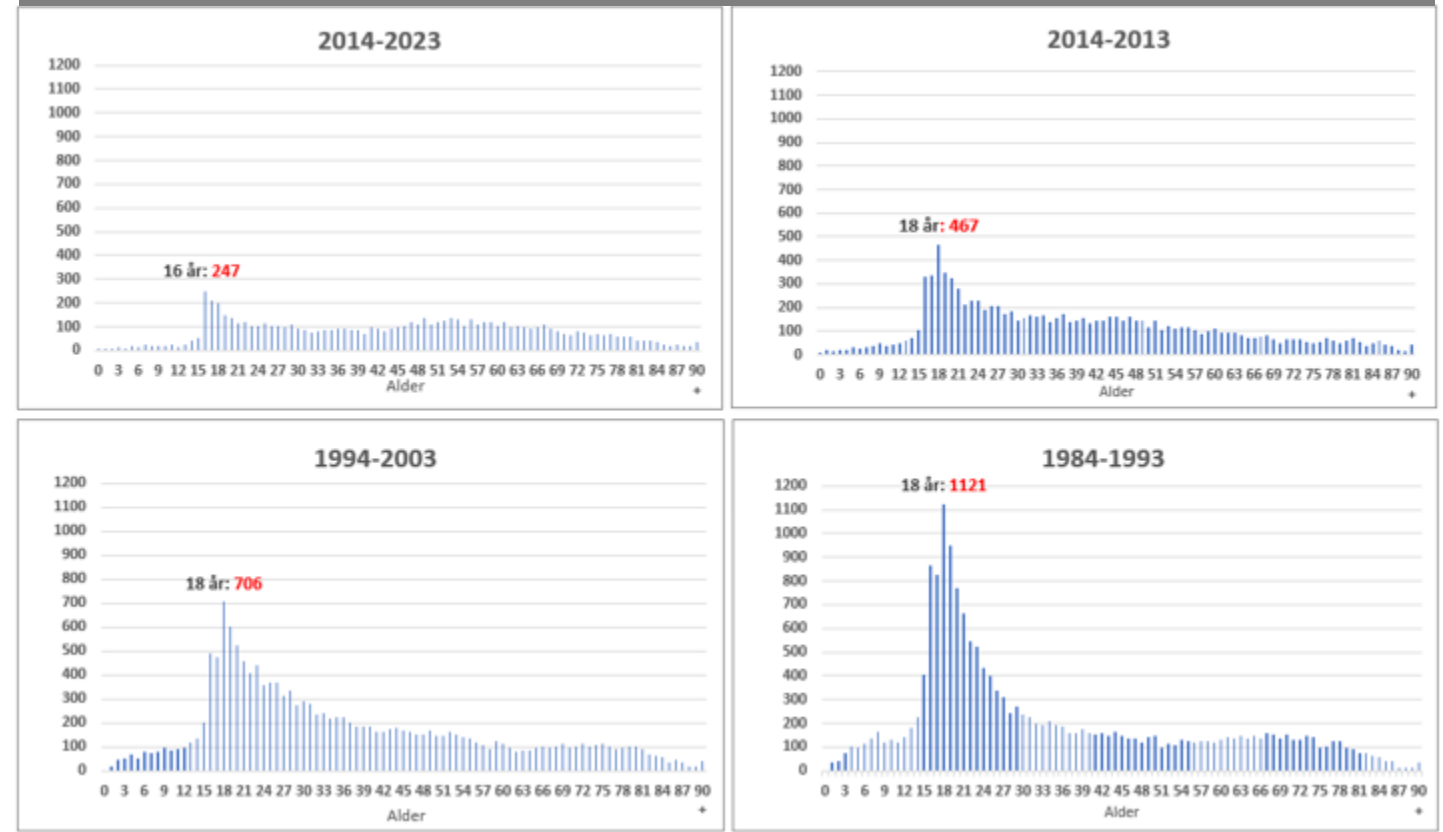
Flere ungdommer bryter regler, skulker og røyker hasj. Forskere har sett en tendens de siste årene, og mener vi står ved et brudd i skikkelighetstrenden.

16 åringer mest utsatt for å bli drept eller hardt skadd

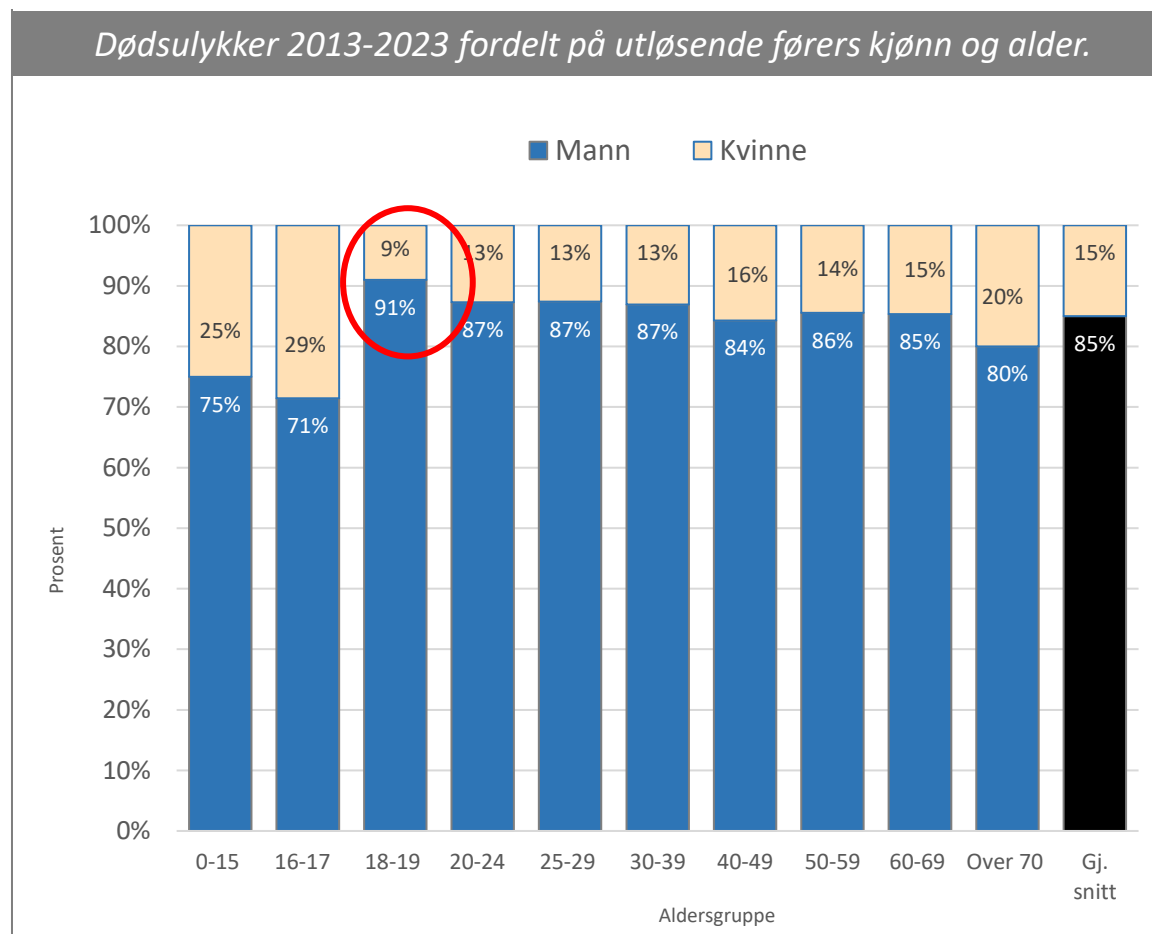
- 16 åringer overtatt for 18 åringer som mest utsatt enkelt-aldersgruppe

*Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Norge siste 40 år,
fordelt på alder og 10-årsperioder*

Betydelig overrepresentasjon av menn i alvorlige trafikkkulykker

- Hyppigheten blant 18-19 år gamle mannlige utløsende **bilførere 10 ganger høyere** enn blant kvinner i samme gruppe
- Unge menn også overrepresentert sammenlignet med eldre menn
- Kjønnforskjellene blant unge 18-19 år mindre når vi beregner risiko for å bli drept eller hardt skadd (**4 ganger høyere**)

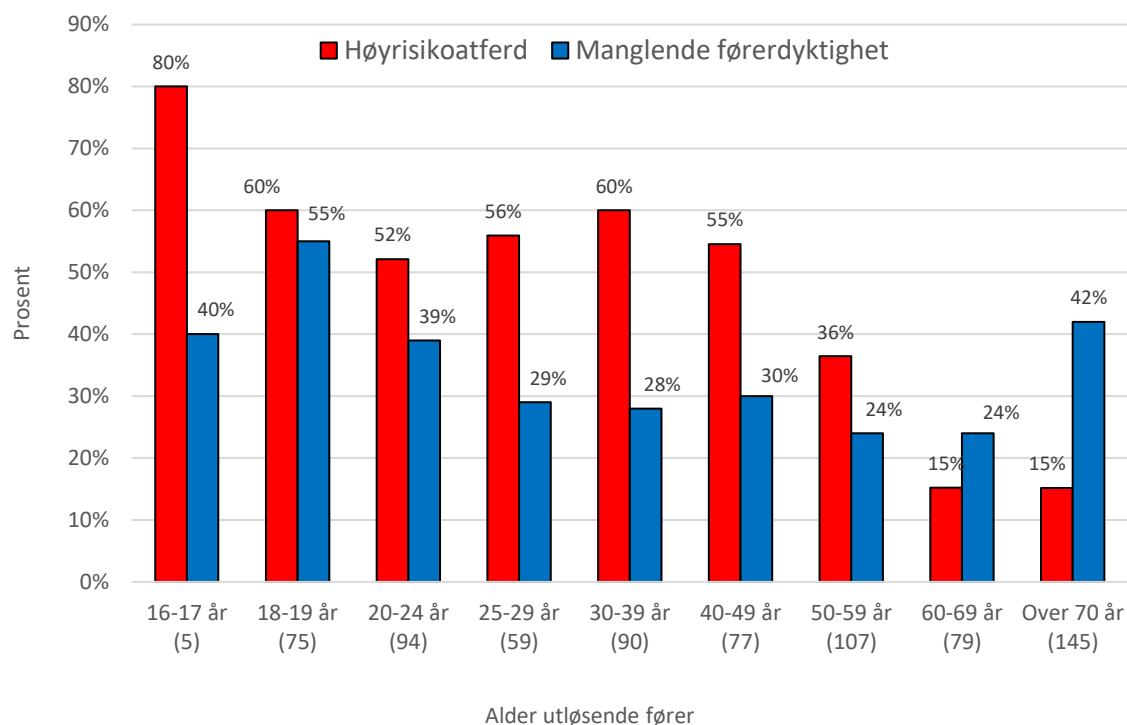

**Andeler av alle dødsulykker med førere pr. aldersgruppe*

Høyrisikoatferd eller manglende førerdyktighet?

- **Høyrisikoatferd** var oftere medvirkende faktor til ulykkene enn manglende førerdyktighet blant de unge (nær seks av ti ulykker)
- **Fart godt over fartsgrensen** det største problemet
- Unge utmerker seg ikke på ruskjøring
- Unge førere var gjennomgående overrepresentert på **manglende førerdyktighet** sammenlignet med andre førere (unntak: førere over 70 år)
- Manglende kjøreeerfaring den viktigste enkeltfaktoren hos de unge

Andel dødsulykker med manglende førerdyktighet sammenlignet med andel dødsulykker med høyrisikoatferd for utløsende bilførere 2012-2023

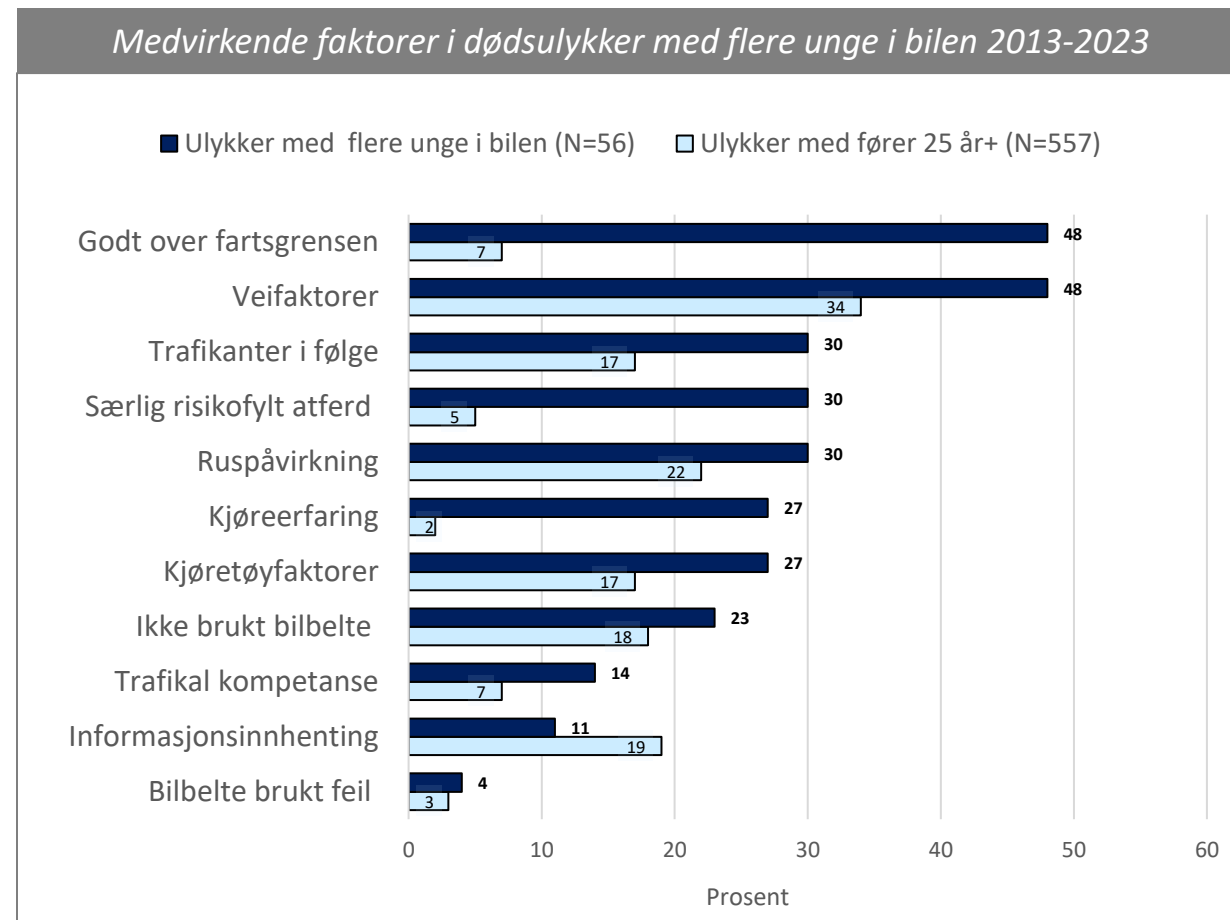

Tall fra utrykningspolitiet

- **57 prosent** av unge bilførere med «mest skyld» i dødsulykker var også registrert anmeldt for andre lovbrudd (2022-2024)

«Flerungdomsulykkene» særlig risikofylte

- Har flere likhetstrekk med andre ungdomsulykker, men overrepresentasjonen er enda større
- Hastighet «**godt over fartsgrensen**» forekom syv ganger hyppigere i disse ulykkene enn i ulykker med eldre førere
- Ofte flere i bilen **enn** andre ulykker.
- «Klarte ikke svingen».
- Typiske ulykker var **utforkjøringer etter skrens**.
- Mange av «høyhastighetsulykkene» skjedde i **på fylkesveier med lave fartsgrenser**.
- Ruspåvirkningen ofte betydelig (over 1 i promille)
- Førerne **bodde ofte i nærområdet**.
- 60 prosent skjedde med **biler eldre enn 15 år**.
- Kjøretøy som gikk igjen var **BMW og Volvo**.

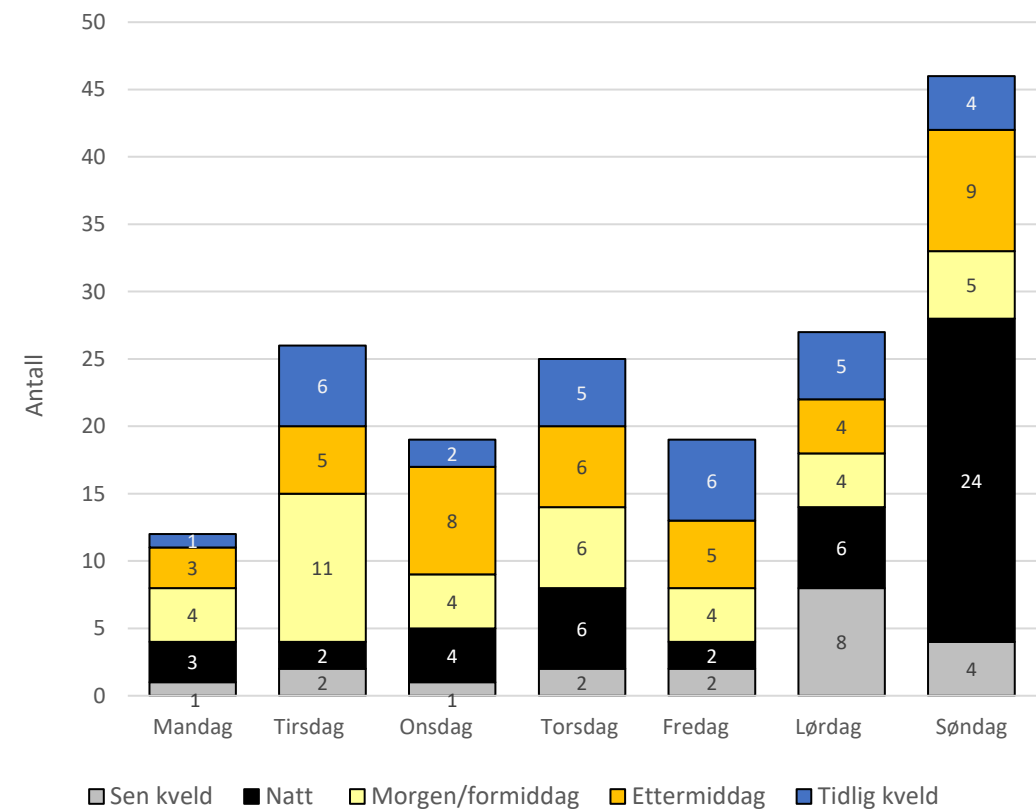

*Andeler medvirkende faktorer av hhv. alle dødsulykker med førere 16-24 år og alle dødsulykker med førere 25 år+

Ulykker på sen kveld og natt

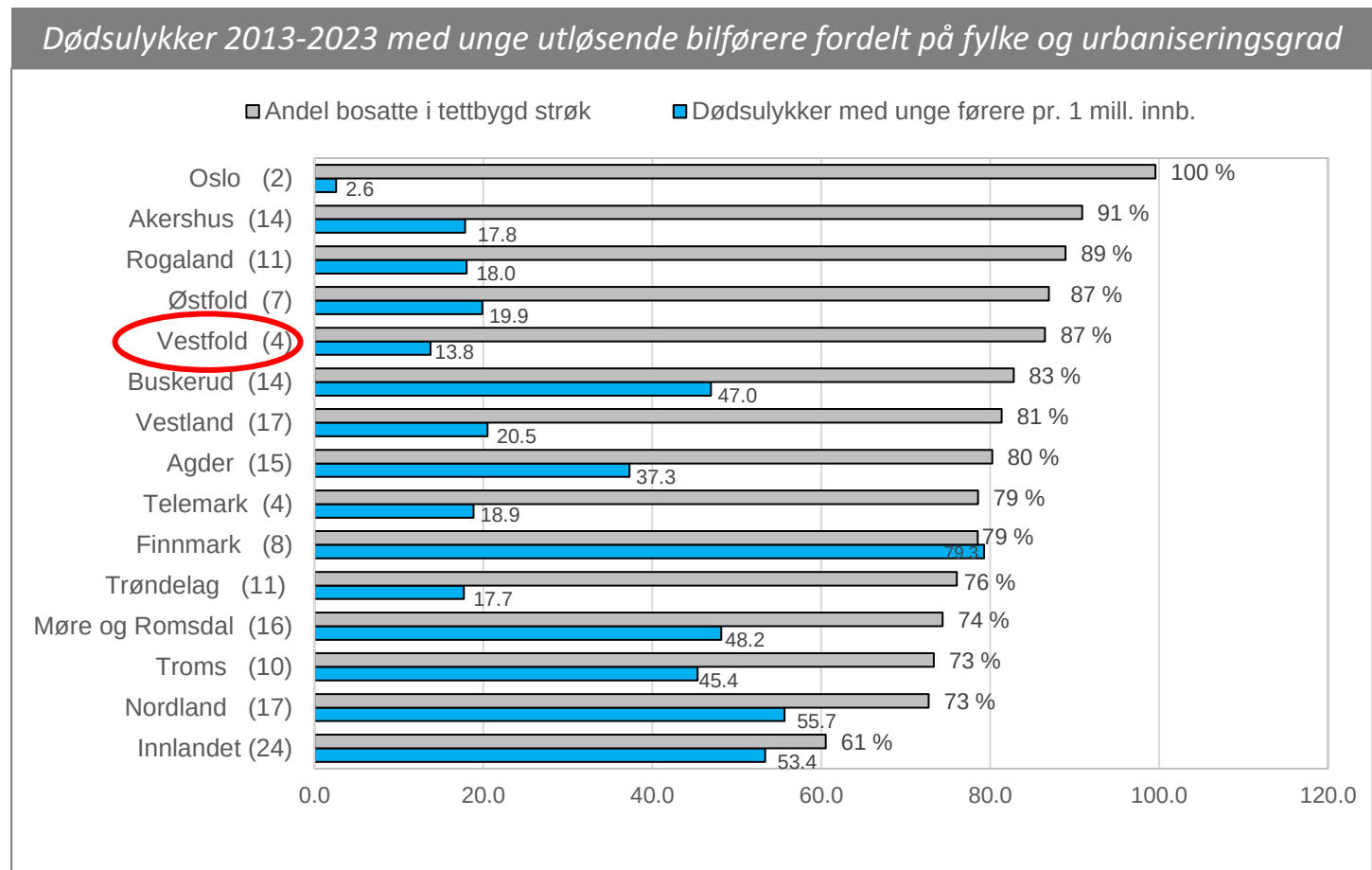
- Gjaldt halvparten av ulykkene med unge utløsende bilførere (andre:13 prosent)
- Flest ulykker **natt til søndag**
- 40 prosent av bilulykkene skjedde i helger (25 prosent for andre ulykker).
- Nattulykkene svært preget av høyrisikoatferd
- 80 prosent av førerne i nattulykkene kjørte alene
- Høy andel rus (nær syv av ti)

Antall dødsulykker 2013-2023 med ung utløsende fører i bil fordelt på ukedag og når på døgnet ulykkene inntraff

De fleste ulykkene med unge utløsende førere skjer i mindre sentrale strøk

- Lav urbanitetsgrad og høy ulykkesfrekvens henger sammen.
- Gjelder ikke spesielt for ungdomsulykker.
- Vestfold:
 - Høy urbanitetsgrad: Delt 4. plass
 - Lav ulykkesfrekvens: 2. plass
- 84 prosent av ulykkene skjedde i spredtbygde strøk (50 prosent 80 km/t).
- Et stort flertall av de unge førerne var kjent eller bodde i området.

Kilder : SSB og UAG-databasen

Mye fokus på unge på lett MC

- Den ulykkestypen blant unge som har økt mest
- Ulykkesprofilen for dødsulykker på lett MC-førere vesentlig forskjellig fra tung MC-førere:
 - Unge på tung MC kjørte langt mer risikofylt enn unge på lett MC
 - Over halvparten av førerne på lett MC hadde ingen eller lite kjøree erfaring da ulykkene skjedde.
- Risikoberegninger for året 2023:
 - 16-17 åringene på MC/moped 18 ganger høyere risiko for personskadeulykker sammenlignet med den sikreste gruppen MC-/mopedførere
 - 18-19 åringer: Nær tre ganger så høy risiko.

Anbefalinger av tiltak

- Innsatsen bør bygge på kunnskap om ungdoms totale livssituasjon.
- Spisset innsats mot de mest risikovillige unge (gruppepåvirkning, nattkjøring, gamle biler).
- Ta kjønnsforskjellene mer på alvor
- Holdningsskapende arbeid og øvelseskjøring tidlig
- Differensierte MC-tiltak (lett vs. tung MC)
- Lokale tiltak i distriktene
- Unngå å behandle ungdom som en homogen gruppe
- Navigere etter langsiktige trender – ikke kortsiktige svingninger
- Tilpasse virkemidler til digitale arenaer

Rapport :

<https://www.vegvesen.no/nn/fag/fokusomrade/trafikksikkerhet/ulykkesdata/analyse-av-dodsulykker-uag/temaanalyser/>